

Аналітичний центр CEDOS

Автор: Єгор Стадний

Рецензентка: Олександра Слободян

Перевірка даних: Марія Куделя

Рік публікації: 2018

[Правила використання матеріалу](#)

Рух абітурієнток та абітурієнтів між областями України: порівняння 2017 та 2018 років

Тема переміщення абітурієнт_ок* поступово стає дедалі більш актуальною передовсім через зменшення загальної кількості випускниць та випускників школи. За даними Держстату з 2005 до 2018 року їх число впало з 526 тис. осіб до 203 тис. осіб. А починаючи з 2016 року, увага лише загострилась через перехід до моделі широкого конкурсу, тобто до автоматичного розподілу бюджетних місць вслід за вибором абітурієнтів, який прийшов на зміну традиційному ручному розподілу, що існує усі попередні роки.

Другий рік поспіль ми маємо змогу проаналізувати рух вступників та вступниць від населеного пункту, де вони завершили школу, до міста, в якому розташований заклад вищої освіти, до якого вони вступили. Цей аналіз покликаний пролити світло на чотири питання: скільки людей залишається у своїх областях, скільки прибуває до кожної області, які основні напрямки руху, а також який рівень концентрації зарахованих в певних областях в межах окремих спеціальностей.

Методологічні зауваження:

- Коли ми вживаємо слово “область”, ми також маємо на увазі м. Київ, а коли говоримо про область як точку призначення, то майже завжди маємо на увазі обласний центр (ЗВО у районних центрах не так багато) або Київ.
- Під графіками поданий опис того, що саме включають зображені дані, яке їхнє джерело, а також опис обмежень, які мають ці дані.
- Також під графіками є посилання на детальні таблиці, де є більш повні дані, які подані як в абсолютних, так і у відносних показниках.

Ті, хто залишається у своїй області

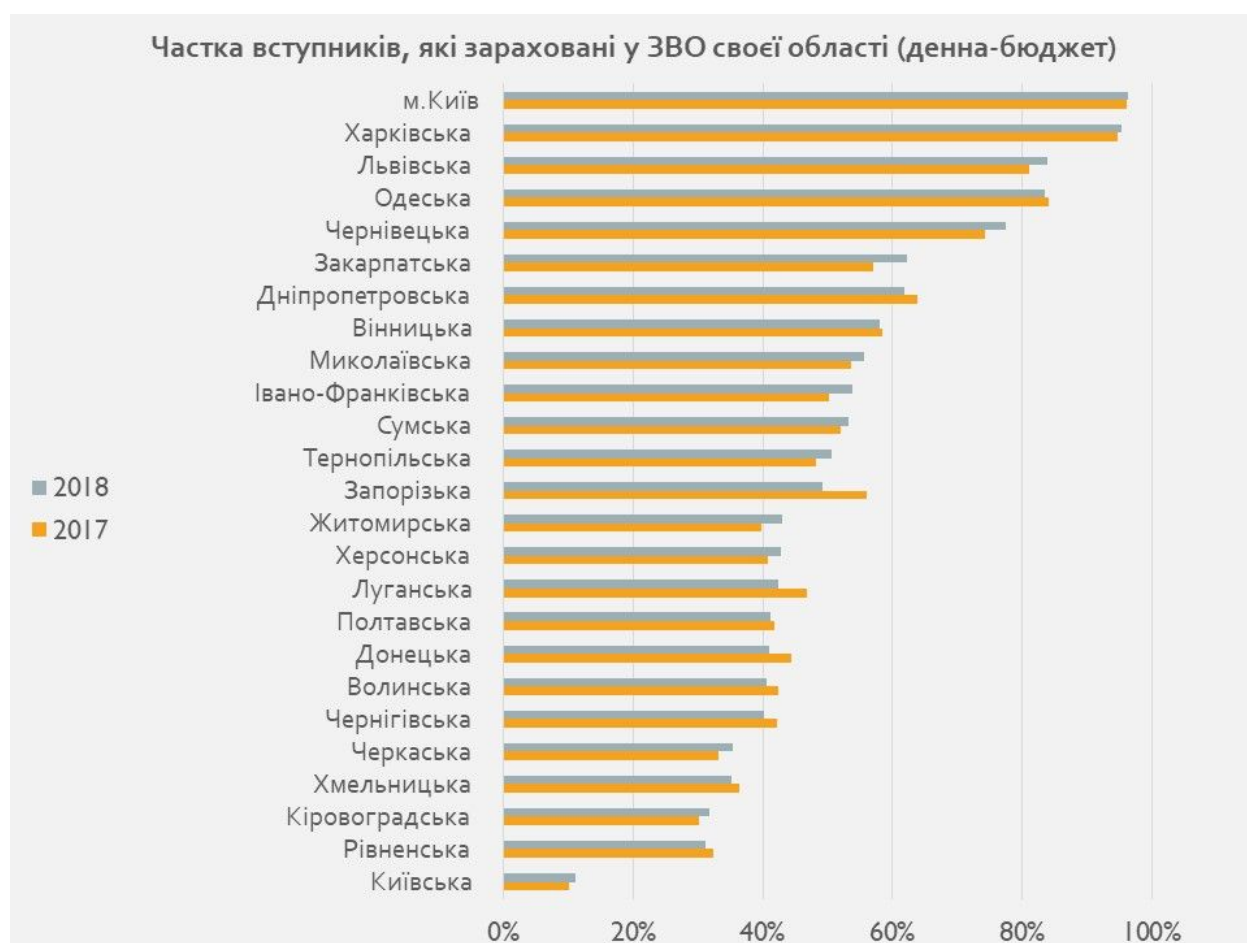
Спочатку ми пропонуємо подивитись на те, скільки зарахованих залишається у своєму регіоні, розділяючи окремо бюджетну та контрактну форми навчання.

Понад 95% зарахованих на бюджет, що походять з Києва та Харківської області, обрали заклади своєї області. Далі йдуть Львівська та Одеська області, де цей показник перевищує 83%, а за ними - Чернівецька область із показником 77%. Інші області розташувались в діапазоні від 31% у Рівненській до 62% у Закарпатській областях.

Порівнюючи 2017 та 2018 роки відзначимо, що 13 областей збільшили цей показник, а 11

областей - зменшили. Найбільш відчутне підвищення мають Закарпатська, Львівська, Житомирська, Чернівецька, Івано-Франківська області. Хоча у випадку із Закарпатською та Чернівецькою областями спрацював ефект малих чисел, адже це області із загалом невеликою кількістю вступників та вступниць, тож навіть збільшення на кілька десятків осіб, має відчутний ефект у відносному значенні.

Регіональний коефіцієнт, значення якого у 2018 році були змінені, допоміг Херсонській, Сумській, Миколаївській та Житомирській областям, де деякі зараховані подолали поріг на бюджет завдяки саме ефекту коефіцієнта. Водночас більшість областей, для яких значення регіонального коефіцієнту у 2018 році було найвищим (1,04), не отримали значного приросту від його дії. Імовірно ефекту коефіцієнту замало, щоб подолати відставання конкурсних балів значної кількості вступниць та вступників цих областей від прохідного порогу.

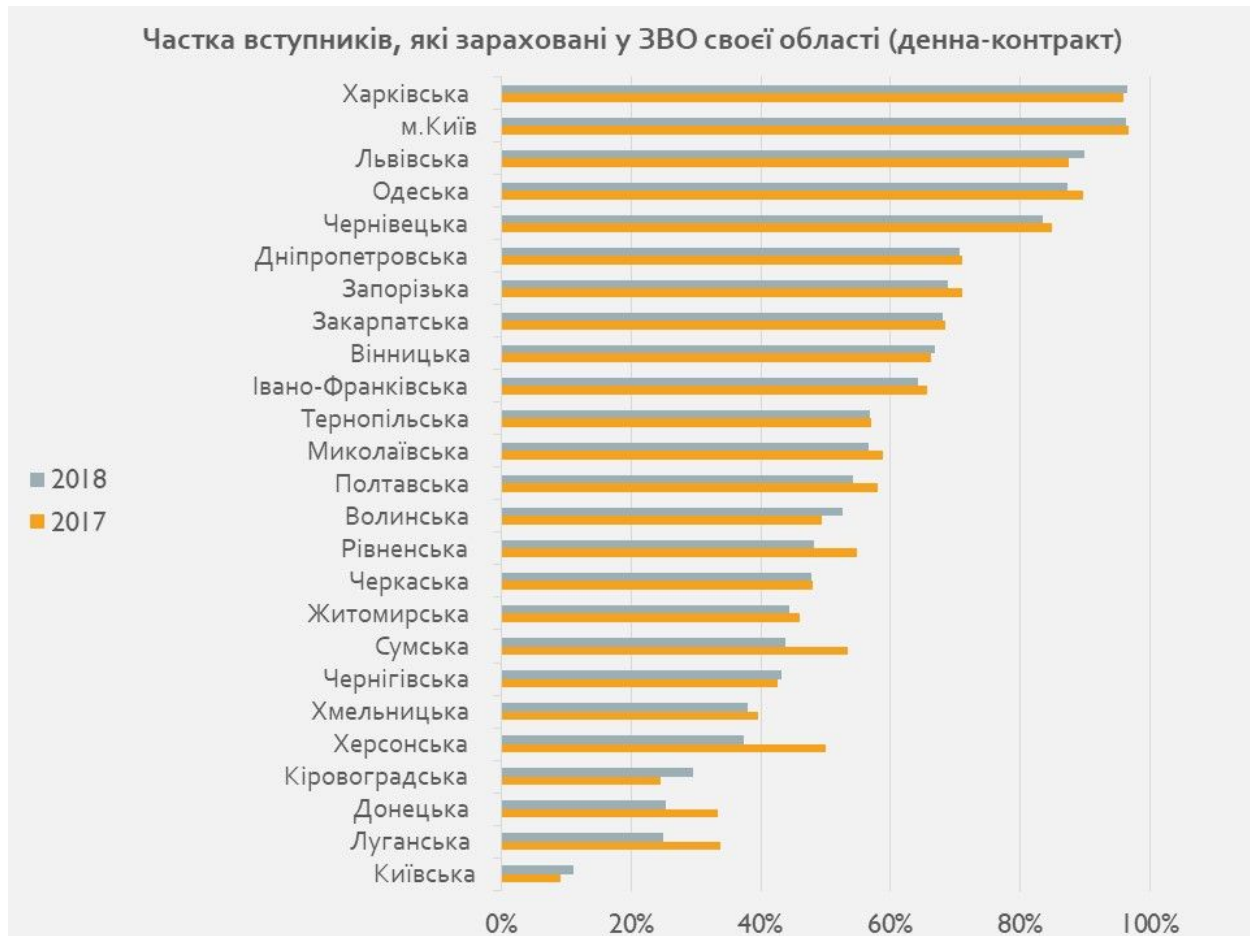

Джерело даних: УЦОЯО та ЄДЕБО. Дані включають вступниць та вступників, які склали ЗНО у 2017 році та 2018 році, та вступали на денні програми бакалавра чи магістра (медичні та ветеринарні програми) на основі повної середньої загальної освіти на бюджет.

Обмеження даних: Дані не враховують заочної форми. Дані не враховують тих вступниць та вступників, які вступали на денну форму, але при цьому не подавали жодного сертифікату ЗНО (вступні екзамени, співбесіди). Також дані не враховують тих, хто подавав лише сертифікати ЗНО 2016 року (більш актуально для аналізу вступу за 2017 рік).

<http://bit.ly/2OQ9mwv>

Зараховані на контракт відрізняються від зарахованих на бюджет тим, що частіше залишаються у своїх областях в тому числі через те, що мають нижчі конкурсні бали. І загалом перепад між областями не є таким різким. Водночас лише 6 областей збільшили показник частки зарахованих на контракт у ЗВО своєї області. Серед тих, що зменшили, особливо вирізняються Херсонська, Сумська, Рівненська, Донецька та Луганська області.

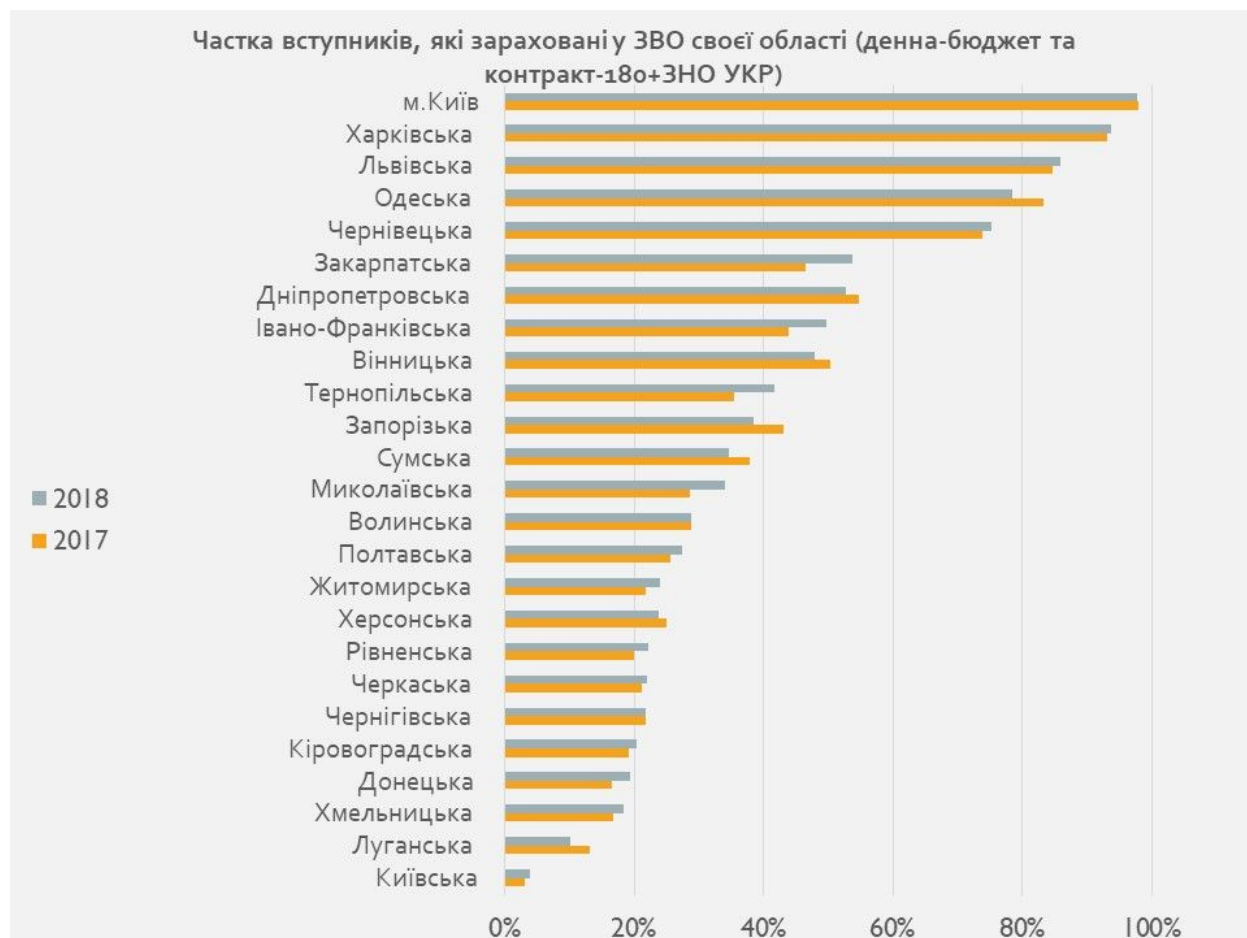
Джерело даних: УЦОЯО та ЄДЕБО. Дані включають вступниць та вступників, які склали ЗНО у 2017 році та 2018 році, та вступали на денні програми бакалавра чи магістра (медичні та ветеринарні програми) на основі повної середньої загальної освіти на контракт.

Обмеження даних: Дані не враховують заочної форми. Дані не враховують тих вступниць та вступників, які вступали на денну форму, але при цьому не подавали жодного сертифікату ЗНО (вступні екзамен, співбесіди). Також дані не враховують тих, хто подавав лише сертифікати ЗНО 2016 року (більш актуально для аналізу вступу за 2017 рік).

<http://bit.ly/2QYjzIB>

Як і минулого року ми пропонуємо подивитись не лише на кількість тих, хто залишається, у своїх областях, але й на рівень їх знань. Передовсім нас цікавлять умовні відмінники та відмінниці. Для цього ми визначили частку тих, хто має результати ЗНО з української мови та літератури 180 балів і вище, а також таку ж частку, але із результатами ЗНО з математики. Загалом поділ областей за показником ЗНО з українською майже збігається із

загальним поділом за часткою тих, хто залишився. Порівнюючи результати 2017 та 2018 років, впадають у вічі Закарпатська, Івано-Франківська та Миколаївська області, які суттєво покращили свої показники на 5-7 відсоткових пунктів, а також Одеська та Запорізька області, які навпаки відчутно погіршили свої показники на 4-5 в.п.

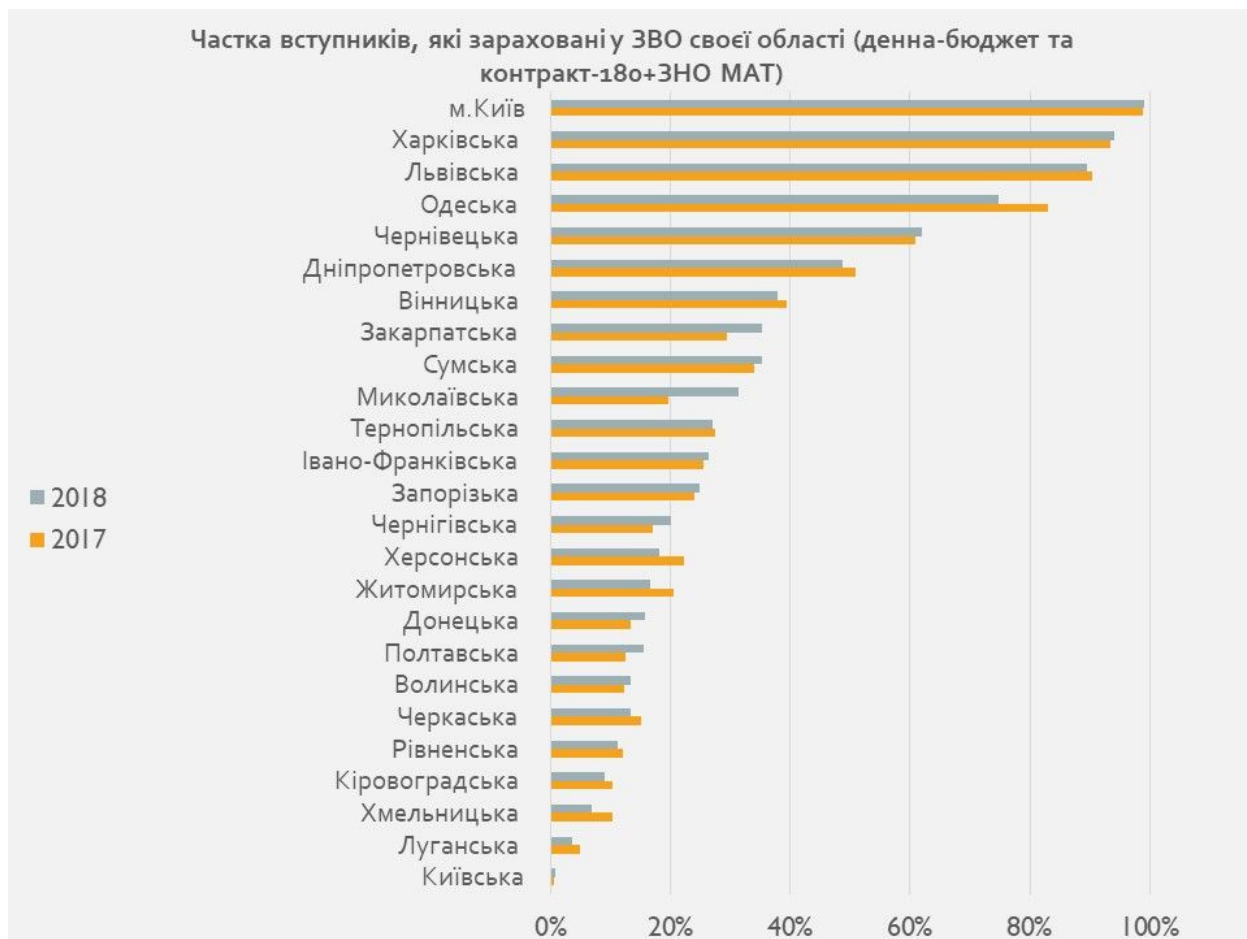

Джерело даних: УЦОЯО та ЄДЕБО. Дані включають вступниць та вступників, які склали ЗНО з української мови та літератури у 2017 році та 2018 році на 180 балів і вище, та вступали на денні програми бакалавра чи магістра (медичні та ветеринарні програми) на основі повної середньої загальної освіти на бюджет та контракт.

Обмеження даних: Дані не враховують заочної форми. Дані не враховують тих вступниць та вступників, які вступали на денну форму, але при цьому не подавали жодного сертифікату ЗНО (вступні екзамен, співбесіди). Також дані не враховують тих, хто подавав лише сертифікати ЗНО 2016 року (більш актуально для аналізу вступу за 2017 рік).

<http://bit.ly/2OQkw4l>

У порівнянні із відмінниками та відмінницями зі ЗНО з української мови та літератури відмінники та відмінниці зі ЗНО з математики рідше залишаються у своїх областях. Загалом їх менше, тому у них вищі шанси потрапити до популярних закладів вищої освіти в інших регіонах. Тут знову ж таки свої показники покращили Миколаївська та Закарпатська області, а також Чернігівська і Полтавська. Водночас більше тих, хто має спад у порівнянні з минулим роком. Одеська, Херсонська, Житомирська та Хмельницька області мають найбільше зменшення - на 4-8 в.п.

Джерело даних: УЦОЯО та ЄДЕБО. Дані включають вступниць та вступників, які склали ЗНО з математики у 2017 році та 2018 році на 180 балів і вище, та вступали на денні програми бакалавра чи магістра (медичні та ветеринарні програми) на основі повної середньої загальної освіти на бюджет та контракт.

Обмеження даних: Дані не враховують заочної форми. Дані не враховують тих вступниць та вступників, які вступали на денну форму, але при цьому не подавали жодного сертифікату ЗНО (вступні екзамени, співбесіди). Також дані не враховують тих, хто подавав лише сертифікати ЗНО 2016 року (більш актуально для аналізу вступу за 2017 рік).

<http://bit.ly/2xF73Ga>

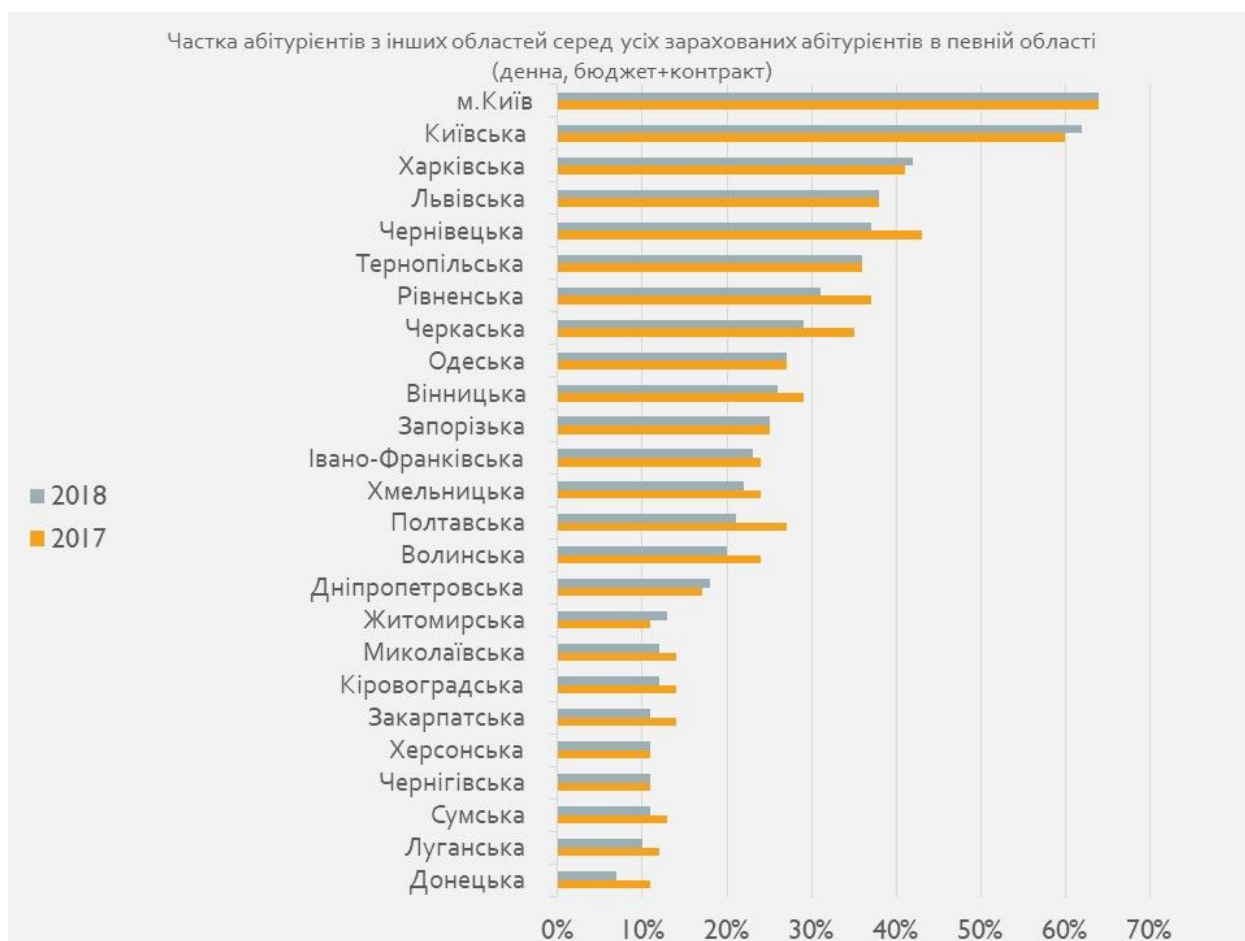
Скільки прибуває до кожної області?

Ще один показник - частка абітурієнтів та абітурієнток з інших областей серед усіх зарахованих кожної області - дозволяє порівняти області за їхньою привабливістю серед осіб з інших областей.

До регіонів, які змогли збільшити частку прибулих абітурієнтів та абітурієнток належать Харківська, Дніпропетровська, Київська та Житомирська області. Проте остання на відміну від трьох перших досягла цього показника більше за рахунок загального зниження кількості зарахованих, ніж за рахунок саме збільшення числа тих, хто приїхав до цієї області. Харківська область суттєво додала завдяки збільшенню кількості абітурієнтів з Донецької, Луганської, Запорізької, Сумською та Дніпропетровської областей. А сама

Дніпропетровська область, хоча й продовжує стрімко втрачати своїх власних абітурієнтів та абітурієнок, почасти заміщує їх збільшенням притоку людей в основному з Донецької, Запорізької та Кіровоградської областей.

Натомість більшість областей зменшили частку прибулих вступниць та вступників у порівнянні з 2017 роком. Найбільші втрати мають Чернівецька, Рівненська, Черкаська, Полтавська та Волинська області. Чернівці втратили переважно серед абітурієнтів та абітурієнок з Тернопільської та Івано-Франківської областей, можливо ці втрати зумовлені зменшенням значення регіонального коефіцієнту, який у 2018 році для Чернівецької та Львівської областей був однаковий (1,02), а за таких рівних умов Львів перетягнув частину абітурієнтів з цих областей до себе.

Джерело даних: УЦОЯО та ЄДЕБО. Дані включають вступниць та вступників, які склали ЗНО у 2017 році та 2018 році, та вступали на денні програми бакалавра чи магістра (медичні та ветеринарні програми) на основі повної середньої загальної освіти на бюджет та контракт.

Обмеження даних: Дані не враховують заочної форми. Дані не враховують тих вступниць та вступників, які вступали на денну форму, але при цьому не подавали жодного сертифікату ЗНО (вступні екзамени, співбесіди). Також дані не враховують тих, хто подавав лише сертифікати ЗНО 2016 року (більш актуально для аналізу вступу за 2017 рік).

<http://bit.ly/2zqnEPH>

Водночас попередній показник ніяк не відображає тих вступниць та вступників, які походять з цієї області, та покинули її. Це може створювати хибні враження. Наприклад, Київська область має дуже великий відтік абітурієнток та абітурієнтів, через це кількість зарахованих є загалом незначною, тому частка зарахованих з інших областей є високою. Тож для того, щоб показати повноцінну картину ми доповнимо її абсолютними величинами. Сальдо виїзду-приїзду абітурієнтів та абітурієнток яскраво демонструє, наскільки Київ випереджає інші області. Як і минулого року, серед тих, що мають додатне сальдо, опинились Київ, Харківська, Львівська, Одеська та Чернівецька області. Покращення показали лише перші три з цих областей, а також Тернопільська, Івано-Франківська та Закарпатська області, які зменшили свій відтік у порівнянні з минулим роком.

Джерело даних: УЦОЯО та ЄДЕБО. Дані включають вступниць та вступників, які склали ЗНО у 2017 році та 2018 році, та вступали на денні програми бакалавра чи магістра (медичні та ветеринарні програми) на основі повної середньої загальної освіти на бюджет та контракт.

Обмеження даних: Дані не враховують заочної форми. Дані не враховують тих вступниць та вступників, які вступали на денну форму, але при цьому не подавали жодного сертифікату ЗНО (вступні екзамени, співбесіди). Також дані не враховують тих, хто подавав лише сертифікати ЗНО 2016 року.

Три групи напрямку руху

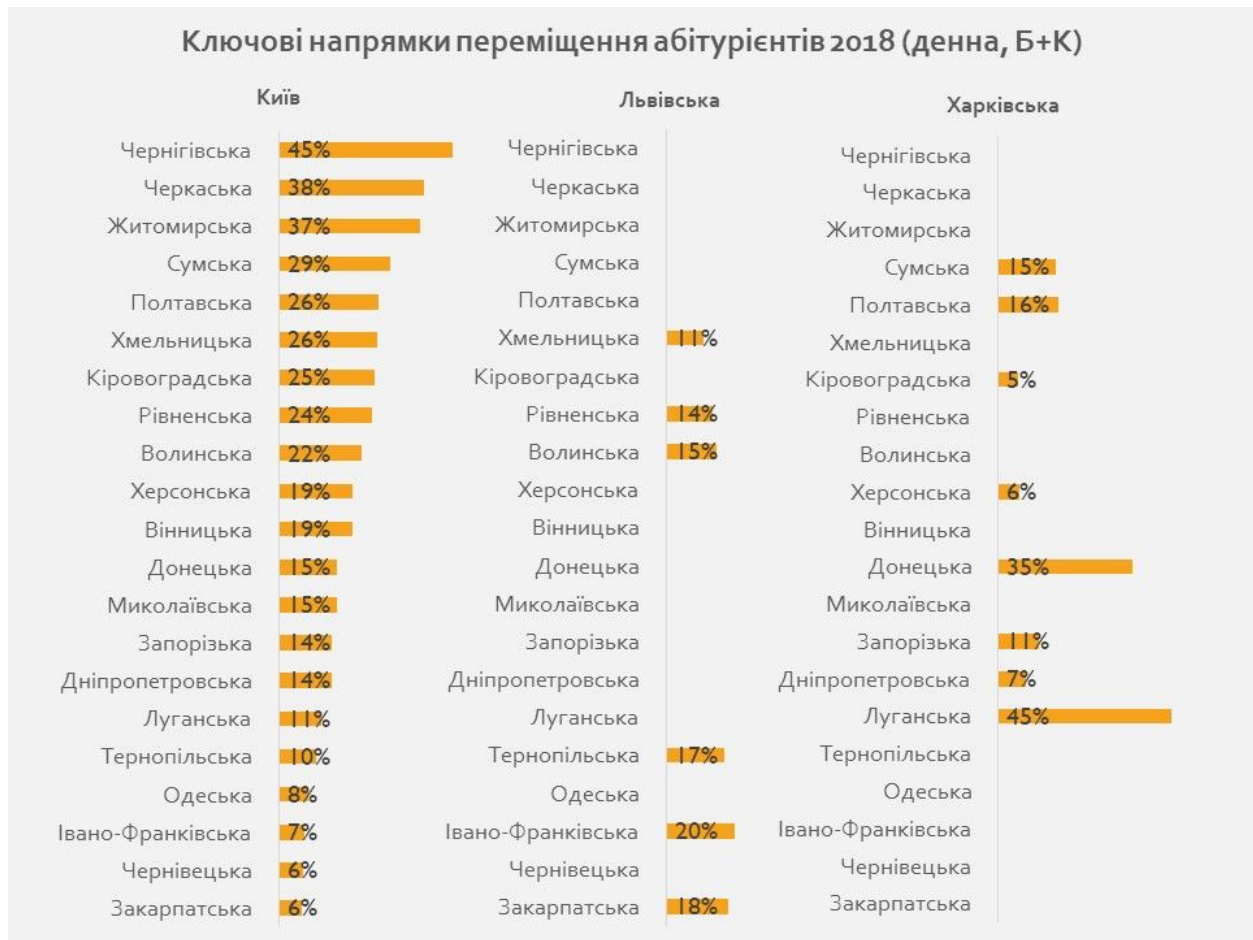
Дані 2017 та 2018 року показують, що Київ очікувано є основним напрямком переміщення абітурієнок та абітурієнтів. Кожна область віддає Києву якусь частку своїх абітурієнтів - від 6% із Закарпатської до 45% з Чернігівської області. Природньо більшою є частка з областей, які є ближчими до Києва.

Ми перевірили, які ще області приваблюють понад 5% вступниць та вступників з інших областей.

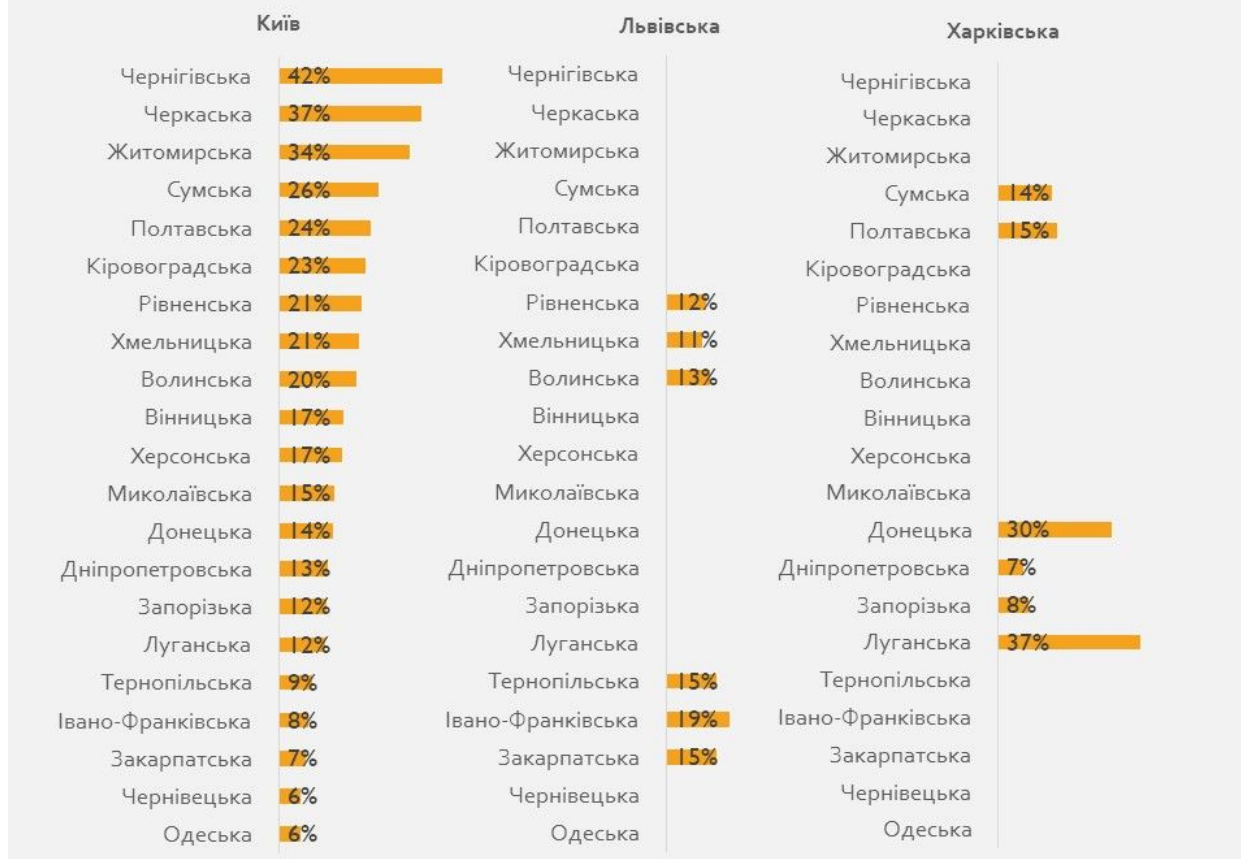
Очікувано свої ареали мають Львівська та Харківська області, їх можна віднести до другої групи, після Києва, за популярністю серед абітурієнок та абітурієнтів з інших областей.

Львівська приваблює від 11% до 20% вступниць та вступників з кожної області західноукраїнського регіону. Харківська більше охоплює саме східні та окремі центральні і південні області - від 5% з Кіровоградської до 45% з Луганської області.

Окрім цього можна виокремити третю групу, яка складається з Одеської, Дніпропетровської та Чернівецької областей. Вони не такі потужні, проте все одно отримали від 5% до 14% зарахованих з двох-трьох сусідніх областей.

Ключові напрямки переміщення абітурієнтів 2017 (денна, Б+К)

Джерело даних: УЦОЯО та ЄДЕБО. Дані включають вступниць та вступників, які склали ЗНО у 2017 році та 2018 році, та вступали на денні програми бакалавра чи магістра (медичні та ветеринарні програми) на основі повної середньої загальної освіти на бюджет та контракт.

Обмеження даних: Дані не враховують заочної форми. Дані не враховують тих вступниць та вступників, які вступали на денну форму, але при цьому не подавали жодного сертифікату ЗНО (вступні екзамени, співбесіди). Також дані не враховують тих, хто подавав лише сертифікати ЗНО 2016 року.

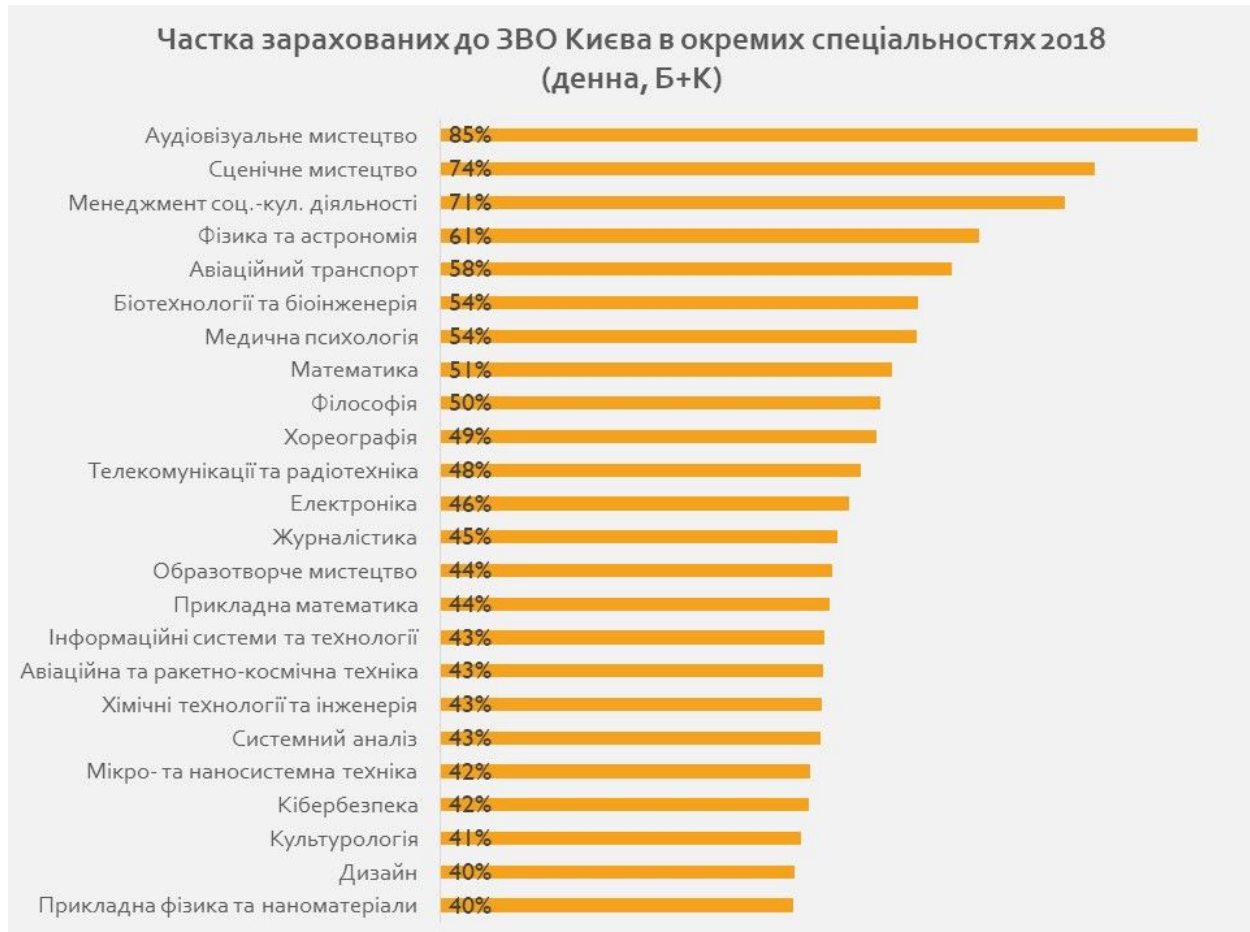
<http://bit.ly/2Dtgb69>

<http://bit.ly/2DtqEoV>

Концентрація в межах спеціальностей

Переміщення абітурієнток та абітурієнтів в межах окремих спеціальностей має свої відмінності. Ми порахували своєрідний показник концентрації вступниць та вступників в регіонах в кожній спеціальності, тобто частку зарахованих на денні програми на контрактну та бюджетну форму в кожній області в межах окремих спеціальностей. Одні спеціальності мають досить високу концентрацію зарахованих в одній або у двох областях, інші - розпорозені по кількох регіонах або по всій Україні. У кількох окремих випадках це пов'язано з тим, що ці спеціальності представлені переважно у закладах цих регіонів. Наприклад, до останніх належать Річковий та морський транспорт (Одеська - 59%), Металургія та Гірництво (Дніпропетровська - 65% та 45% відповідно). Натомість у більшості випадків це пов'язано із популярністю закладів. Ми вирішили показати такі випадки на прикладі Києва. Середнє значення концентрацій в межах усіх спеціальностей для Києва становить 42%. Найвищим показник є в межах трьох мистецьких спеціальностей 71-84%,

найнижчим є у спеціальностей Цивільна безпека, Медсестринство, Річковий та морський транспорт, Початкова освіта, Соціальне забезпечення, Дошкільна освіта, Гірництво, Середня освіта, Залізничний транспорт - від 3% до 10%. На графіку нижче показані спеціальності із концентрацією вступниць та вступників у Києві понад 40%.

Джерело даних: УЦОЯО та ЄДЕБО. Дані включають вступниць та вступників, які склали ЗНО у 2017 році та 2018 році, та вступали на денні програми бакалавра чи магістра (медичні та ветеринарні програми) на основі повної середньої загальної освіти на бюджет та контракт. На графіку показані спеціальності із концентрацією вступників у Києві понад 40%.

Обмеження даних: Дані не враховують заочної форми. Дані не враховують тих вступниць та вступників, які вступали на денну форму, але при цьому не подавали жодного сертифікату ЗНО (вступні екзамени, співбесіди).

<http://bit.ly/2liwy3U>

Застереження: Ця публікація є результатом зведення даних, тобто чистою демонстрацією фактів. Для того, щоб виявити причини та пояснити ці факти потрібно провести більш глибокий аналіз. Ми просимо усіх утриматись від спрощених інтерпретацій, адже наведені дані вказують, що можуть існувати кілька пояснень для різних груп областей залежно від кількості закладів в цих областях, їхньої пропозиції спеціальностей, економічного стану областей та їхнього географічного розташування, а також існують окремі пояснення для певних груп вступниць та вступників всередині кожної області.